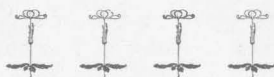

A budapesti ág. evang. egyházközség temploma és gymnasium épülete.

TARTALOM

Oldal		Jelige	Tervezők
1—4	Szöveg	Szűkebbkörű nyílt pályázat	
5—7	I. díj		<i>Schoditsch Lajos</i> , Budapest.
8—9	II. díj		<i>Meinig Arthur</i> , Budapest.
10—12	III. díj		<i>Schubert és Hübschl</i> , Budapest.
13—14	Megvett terv		<i>Gerey Ernő</i> , Budapest.
15—16	" "		<i>Barcza Elek</i> , Budapest.
17—18			<i>Gerey Ernő</i> , Budapest.
19—22			<i>Meinig Arthur</i> , Budapest.
23—25	Hors concours		<i>Petz Samu</i> , Budapest.
26—32	Szöveg		

Pályázati felszólítás és tervezési programm.

Tisztelettel felkérem: sziveskedjék az alábbiakban megjelölt feltételek és módok szerint tartandó pályázatban résztvenni. Felkérem egyszersmind: sziveskedjék az idemellékelte nyilatkozatnak beküldése által a mai naptól számított két héten belül tudomásomra hozni, hogy a pályázatban résztvenni hajlandó-e?

I. A pesti ág. h. evang. magyar-német egyház közös választmányának építési bizottsága a választmány részéről nyert felhatalmazás és megbízás alapján ezennel felhívja t. czimedet, hogy templom és gymnasium tervvázlatával és hozzávetőleges költségvetésével pályázzni sziveskedjék.

II. A templom és gymnasium a Városligeti-fasorban fekvő és a villa-övezetbe eső mintegy 1900 négyszögöl nagyságu telekre terveztessek, melynek helyszíni rajza ide csatoltatik.

III. A jelzett telekre a templom és gymnasium építészetiileg harmonizálólág és olyan módon terveztessek, hogy a templom által a gymnasium ketté ne hasitassék, pedagógiai s didaktikai feladatában ne hátráltassék s a templom egyházi jellege kifejezést nyerjen.

IV. A tervvázlat 1:200 léptékben készüljön, legyen minden emeletorról alaprajz s annyi metszet és homlokrajz, a mennyi a tervezet megértéséhez szükséges.

V. A templom a karzatok beleszámításával 800 hívő számára terveztessek; ebből 400 hívő részére ülőhely legyen. A templom harangok felvételére alkalmas toronynyal együtt (kerítésen, telekrendezezen, berendezezen és építési tisztelet-díjon kívül) 100,000 koronánál többbe ne kerüljön.

VI. A gymnasium építési költsége (kerítésen, telekrendezezen, berendezezen és építési tiszteletdíjon kívül) az alábbi programm szerint köbméterekben és a beépített köbtartalom szerint számított egységár alapján tüntettessek ki, megjegyezvén, hogy a köbtartalom számításánál az épületnek magassága a főpárkányzat felső éléig terjedően vétessék számításba, továbbá a végösszeg lehetőleg 450,000 koronát meg ne haladjon.

VII. A gymnasium helyiségeire s azok beosztására vonatkozólag a következők veendőek figyelembe:

A) HELYISÉGEK.

1—2. Tizenhét tanterem és pedig :	12. Igazgatósági iroda ...	48 m ²
Négy kisebb à 48 ...	Előszoba ...	28 m ²
Tizenegy nagyobb à 66 ...	Összesen ...	76 m ²
Két nagy à 72 ...		
Összesen ...	13. Tanári tanácskozó ...	72 m ²
	Tanári dolgozószo	40 m ²
3. Mértani rajzterem ...	Szülők értekezője ...	28 m ²
Két szertár és dolgozó ...	Előszoba a szülők ér	
Összesen ...	tekezője s a tanári	
	tanácskozó között	20 m ²
4—6. Fizikai előadó-terem ...	Kisebb szoba a II.	
Tanulók dolgozója ...	emeleten ...	28 m ²
Szertár ...	Kisebb szoba a föld-	
Tanár dolgozója ...	szinten ...	20 m ²
Kísérleti előkészítő ...	Összesen ...	208 m ²
Fotografáló fülke ...		
Összesen —	14. Diszterem ...	180 m ²
	15. Négy muzeum	
7—8. Természettajzi előadó-	(30 + 30 + 48 + 48)	156 m ²
terem ...	16. Igazgató lakása ...	170 m ²
Szertár ...	17. Kapus szobája a be-	
Tanár dolgozója ...	járatnál ...	15 m ²
Vegyteni szertár s dol-	(A három szolgál	
gozó ...	sorban tervezendő, egyenkint, állván	
Vegyteni fülke ...	szoba és konyhából; de mert ott elég	
Összesen ...	rendelkezésre álló hely van, terület	
	külön nem vették fel).	
9—10. Tanári könyvtár két	18. Tornaterem ...	240 m ²
terme à 72 ...	Ruhatar s mosdó ...	40 m ²
Dolgozó olvasószoba ...	Tanár szobája ...	20 m ²
Könyvtáros szobája ...	Összesen ...	300 m ²
Összesen ...		
	19. Orvos szobája ...	28 m ²
11. Ifjúsági könyvtár ...	Főösszeg ...	3206 m ²
Ifjúsági terem ...		
Összesen ...		

20. A főépületben harmincz klozet s kellő számú vizelde az osztályoknak megfelelőleg elosztva. A tanárok klozetjének bejárása különítessék el a tanulók klozetjeitől. A tornateremnél két klozet: egyiknek bejárása az udvar, másiké a terem felől legyen. A miniszteri utasítás 18. §-a figyelembe veendő.

B) A GYMNASIUMRA VONATKOZÓ KÜLÖN KIVÁNALMAK.

1. A gymnasium épülete a tornaterem és fölépcső kivételével alapincézve legyen.

2. A diszterem állóhelyekre szánt karzata széles és lejtős legyen.

3. A diszteremből a főbejáraton kívül legyen bejárat a két szomszédos terembe.

4. Az igazgató irodája s lakása a földszinten legyen. A lakás teljesen el legyen különítve az iskolától.

5. A szolgák alagsorban levő lakása is el legyen különítve.

6. Az alagsorban legyen külön physikai és chemiai műhely.

7. Az épület alkalmas helyén mintegy 50 m²-es lapostető legyen.

8. A tornaterembe a gymnasium zárt folyosójáról is be lehessen jutni.

9. Az összes zárt folyosók szélessége legyen 3 méter.

10. Az igazgató irodája lehetőleg ne legyen messze a tanárok tanácskozájától s a tanácskozó legyen lehetőleg közvetlenül a tanári könyvtár mellett.

VIII. Pályázni lehet névaláírással, vagy szöveges jeligével.

IX. A pályatervek lepecsételve, zárt borítékban, elismervény ellenében 1903. márczius 31-ik napjának déli 12 órájáig Bendl Henrik egyházi pénztáros kezeihez adandók a IV., Sütő-u. 5. sz. II. emeleten lévő pénztár helyiségében.

X. A tervvázlatok s velük kapcsolatos hozzávetőleges költségvetések jutalmazására három díj tűzetik ki: I. díj 1000, II. díj 750, III. díj 500 korona. A pályadíjak a relative legjobb tervek szerzőinek adatnak ki. Azonkívül fennmarad az egyházközségnek az a joga, hogy a nem díjazott tervvázlatok közül bármelyiket 500—500 koronáért megvásárolhassa.

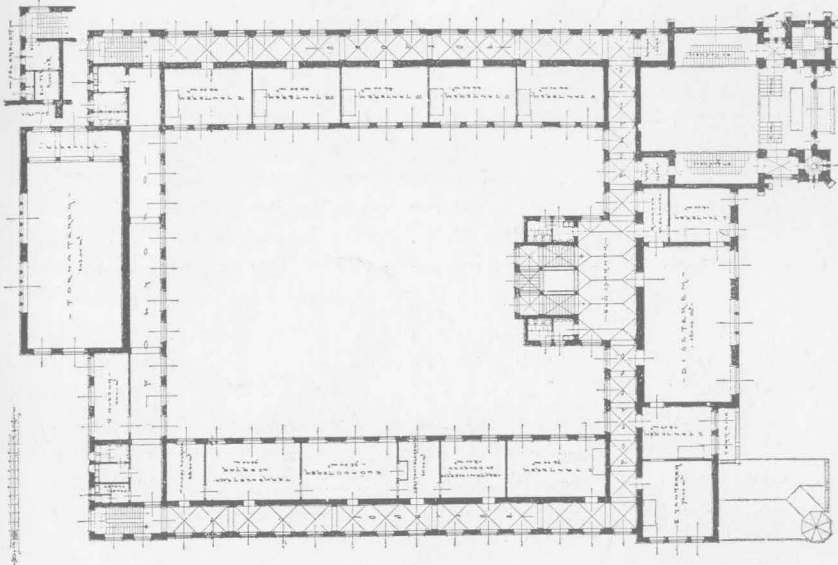
XI. A díjazott, vagy megvásárolt tervvázlatok az egyházközség tulajdonába mennek át. Az egyházközség fentartja magának azt a jogot, hogy a részletes tervezéssel és művezetéssel bárkit megbizhasson s a díjazott, vagy megvásárolt terveket részben, vagy egészen felhasználhassa.

XII. A pályatervek megbirálására alakított bizottság tagjai: 1. Az iskolai felügyelő, mint elnök. 2. A gymnasium igazgatója. 3. A gymnasiumi tanári kar egy tagja. 4. A közgondnok. 5. Dr. Wagner Géza. 6. Dr. Bókay Árpád. 7. Kéler Napoleon. 8. Zsigmondy Géza. 9. Heuffel Adolf. 10. 11. Két, később felkérendő építész-szakértő.

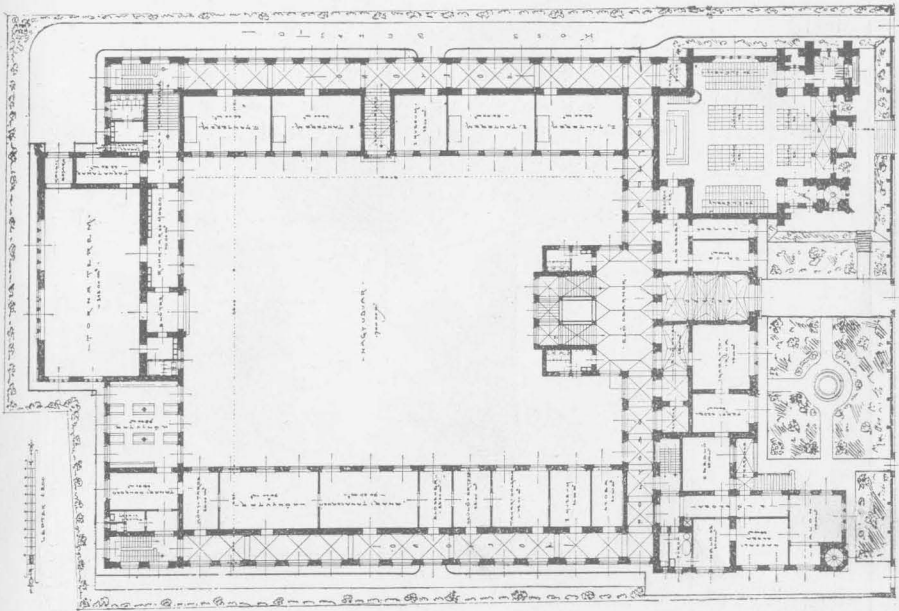
XIII. A pályatervek egy hó leforgása alatt megbirálatnak és a döntés megtörténte után nyolcz napon át a gymnasium disztermében közszemlére tétetnek ki.

Budapest, 1903. február 9.

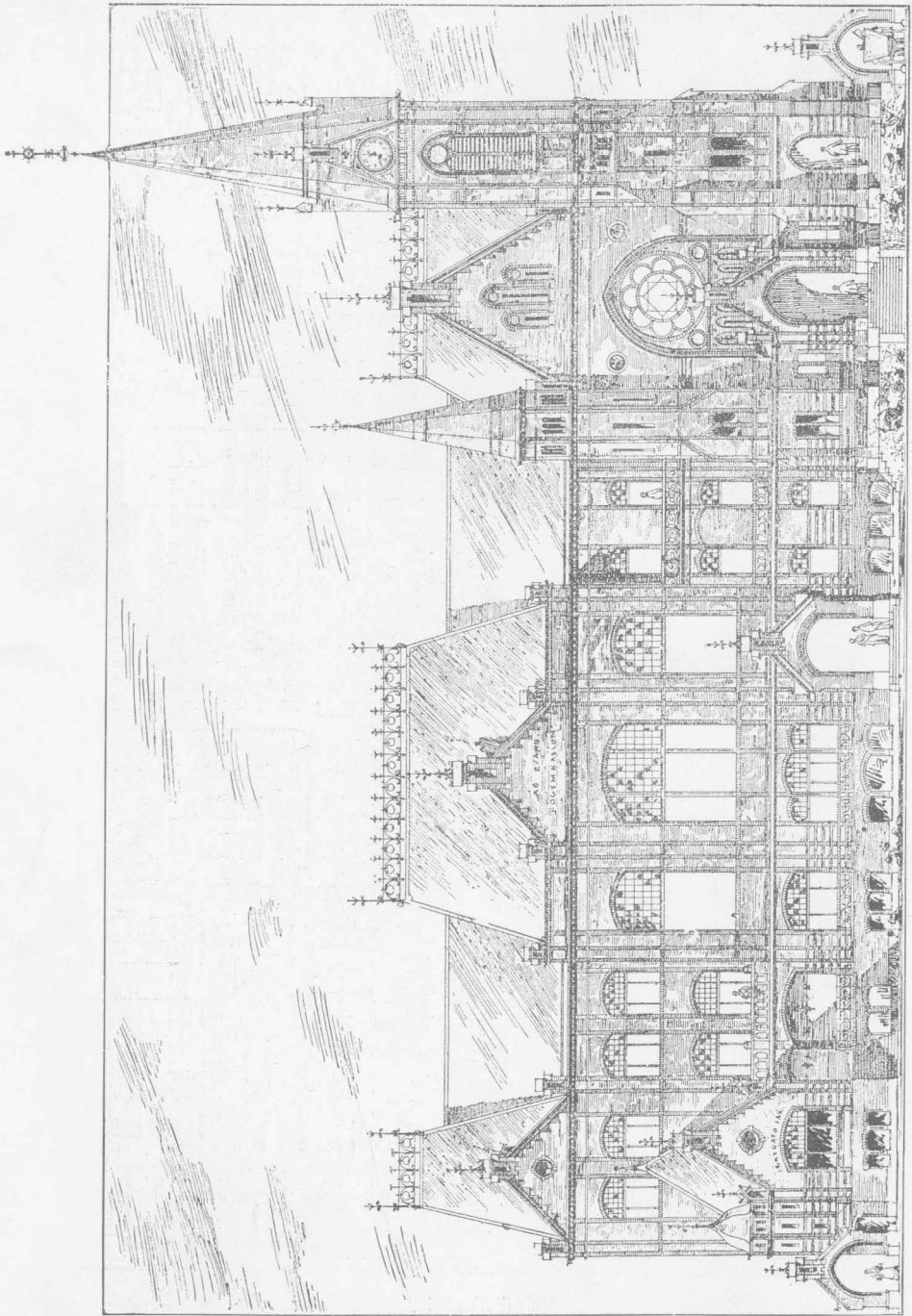
Az építési bizottság elnöke.

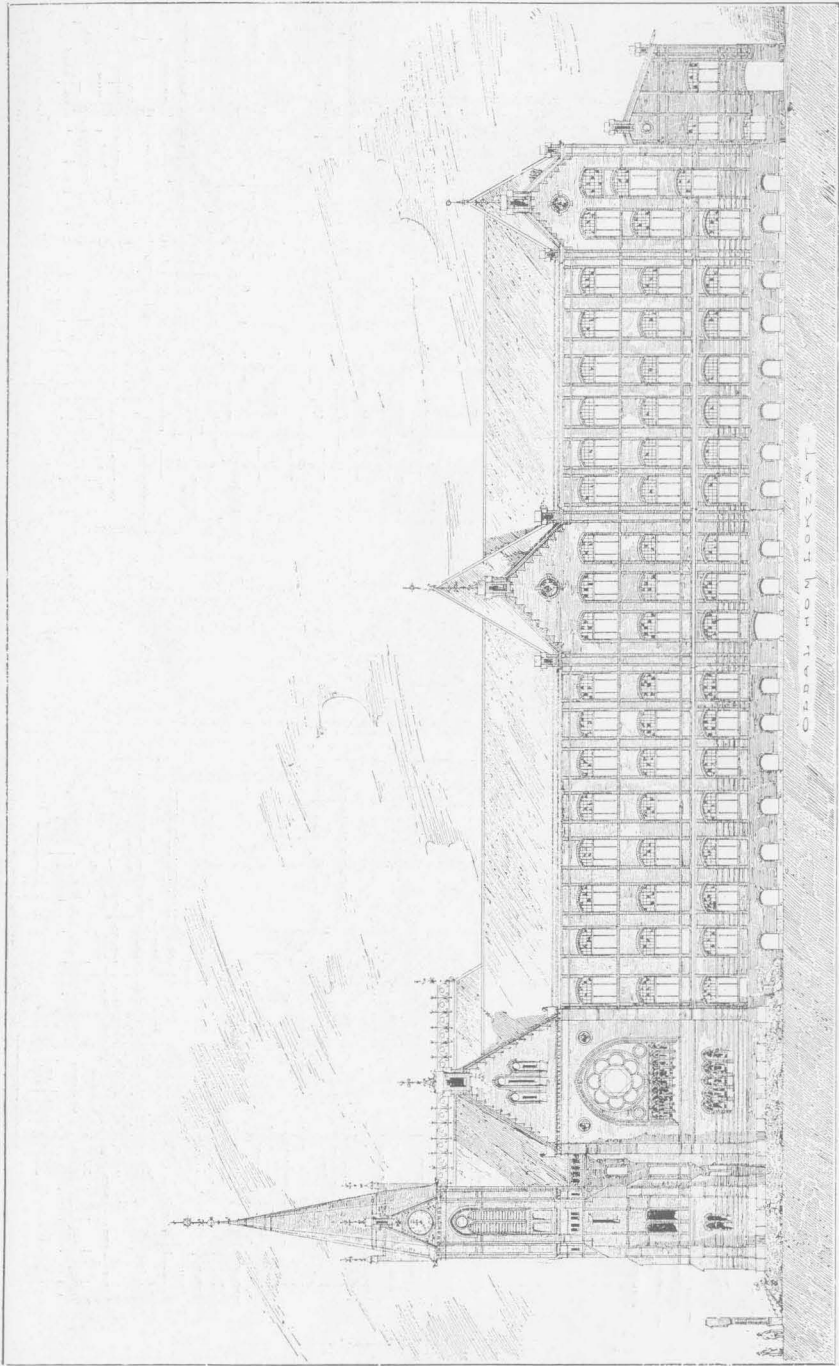

I. emeleti alaprajz.

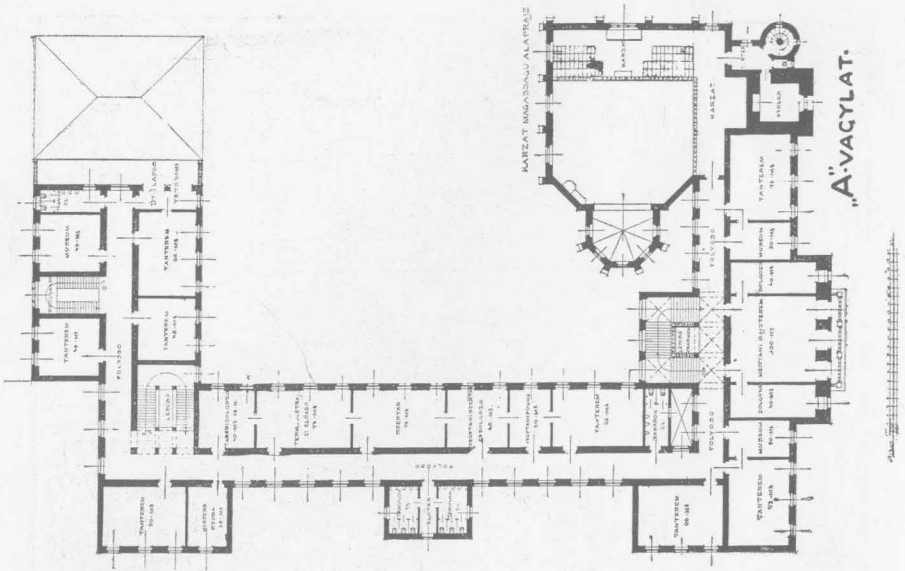
Földszinti alaprajz.

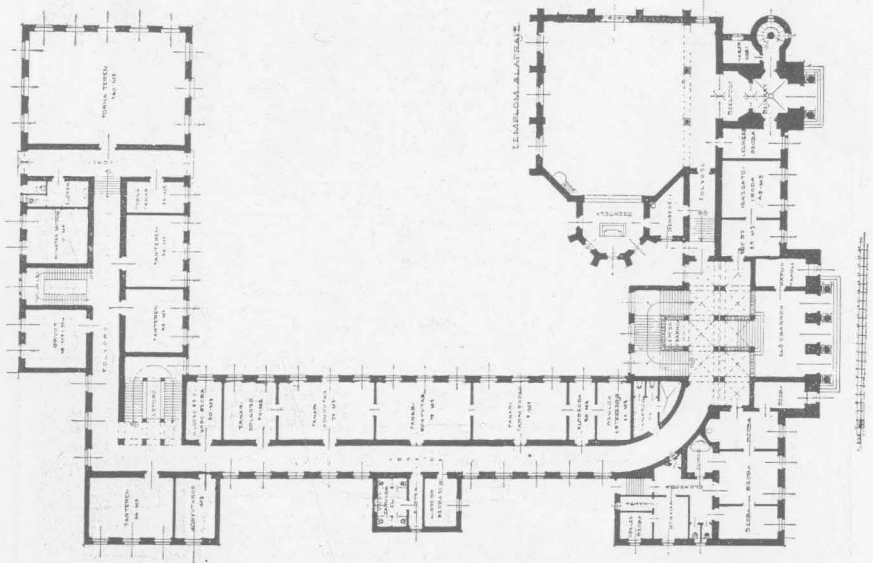

1. sz. — I. dij.

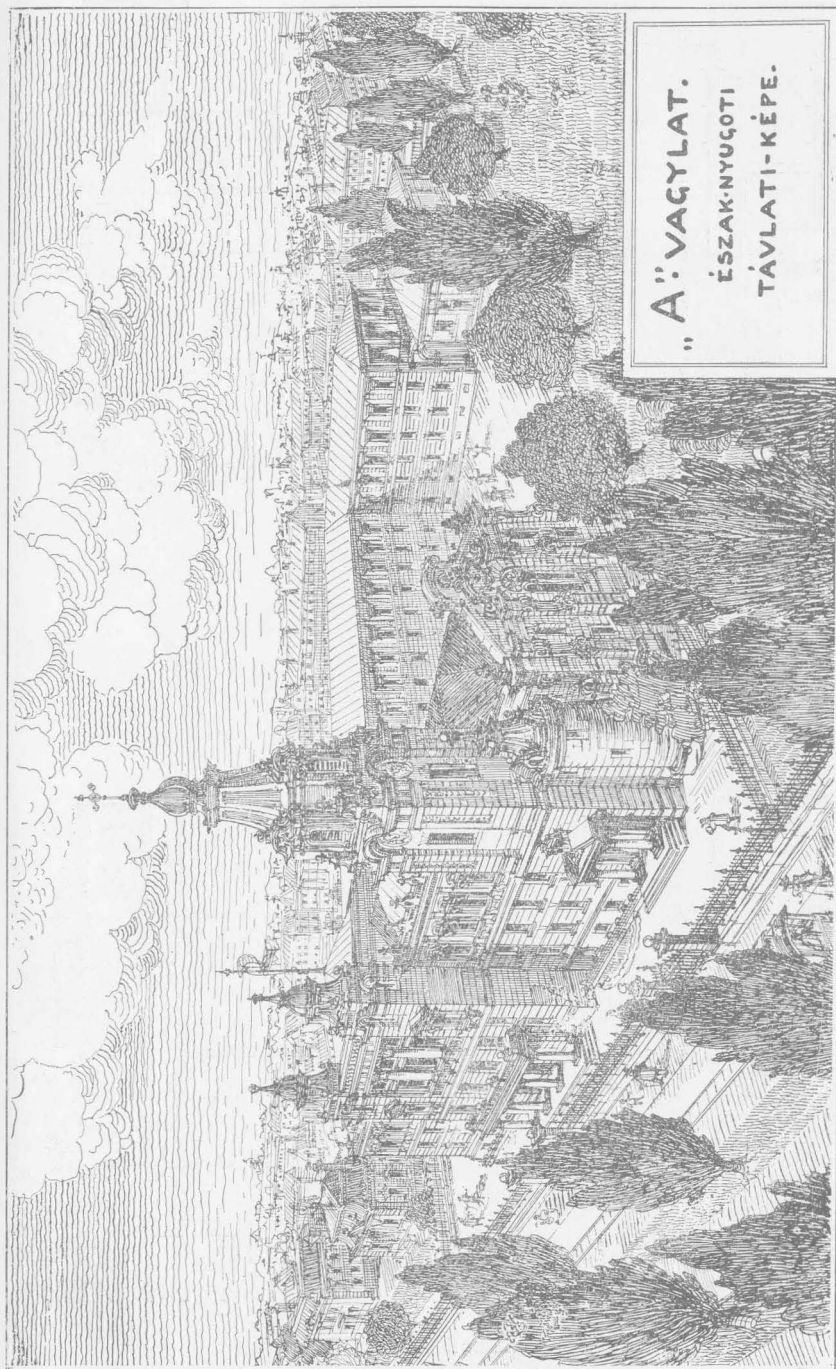
Schoditsch Lajos, Budapest.

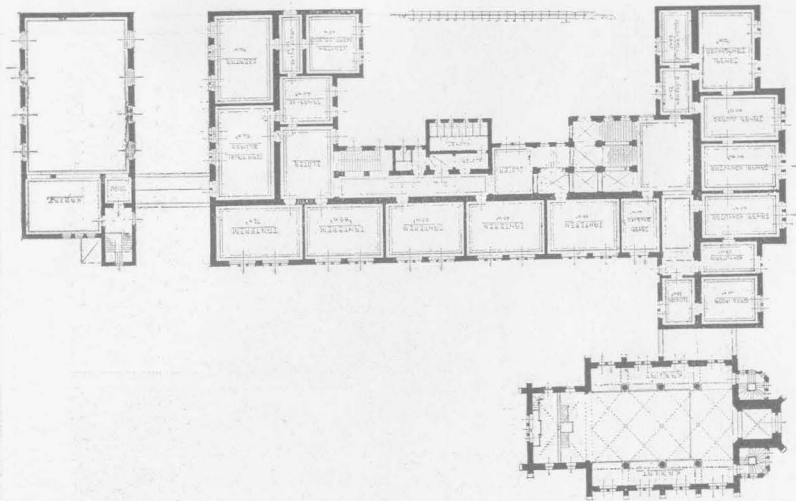
I. emeleti alaprajz.

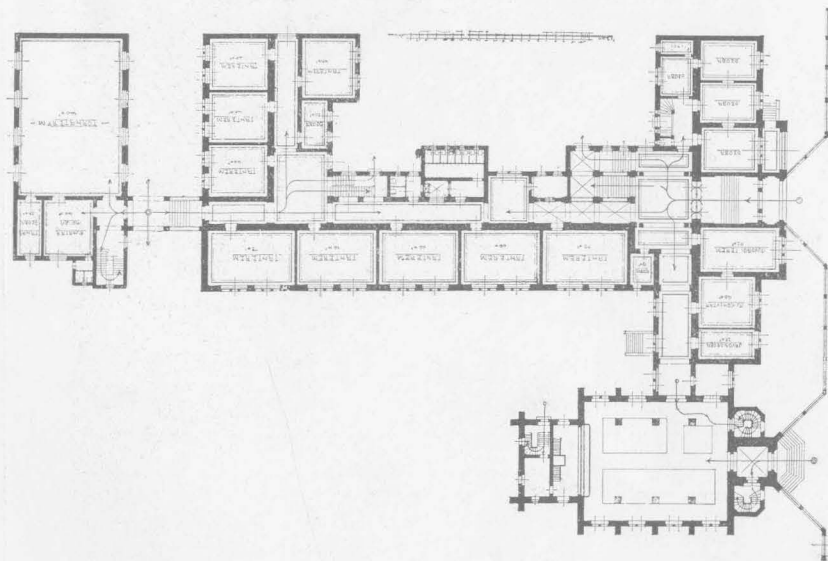
Földszinti alaprajz.

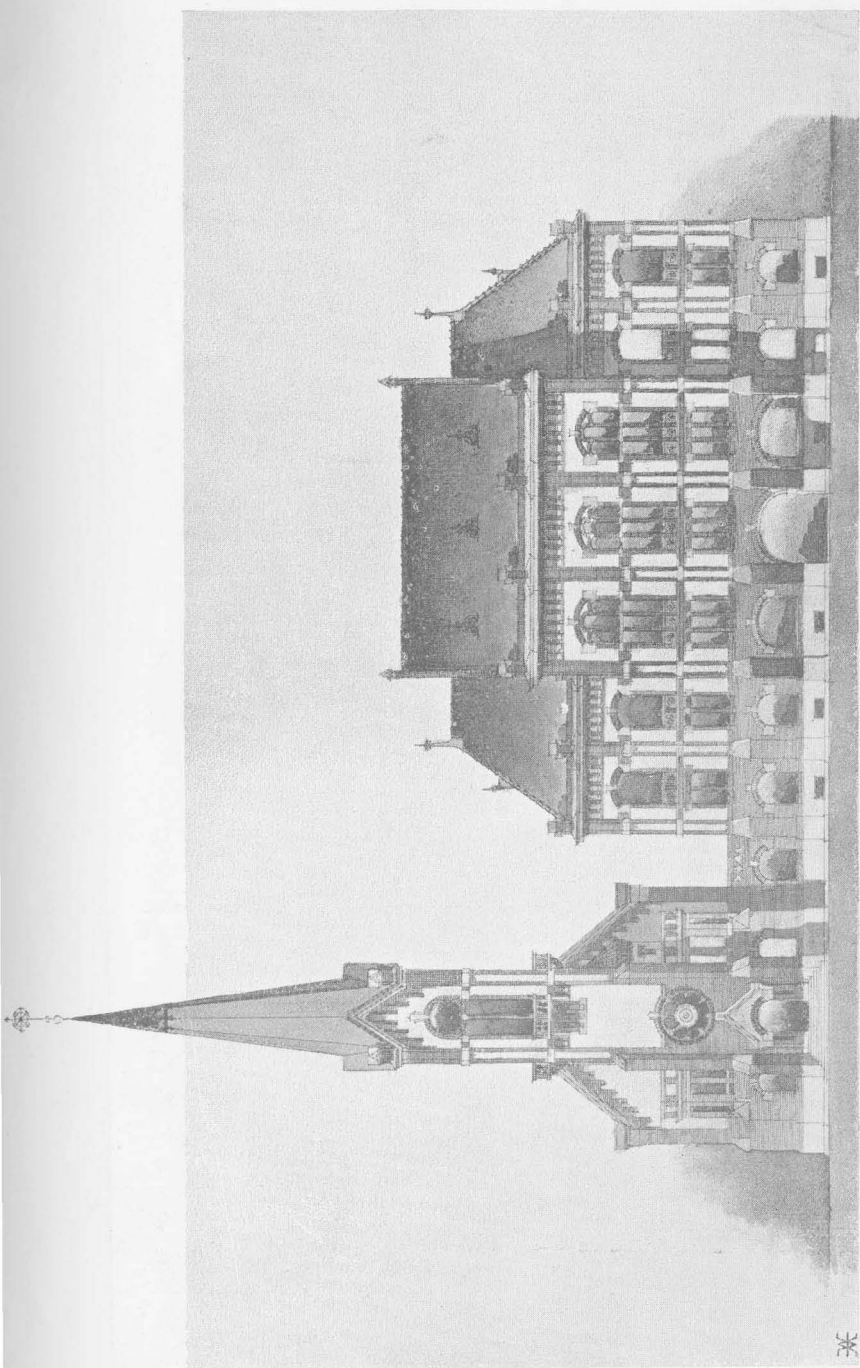
„A” VAGYLAT.
ÉSZAK-NYUGOTI
TÁVLATI-KÉPE.

I. emeleti alaprajz.

Földszinti alaprajz.

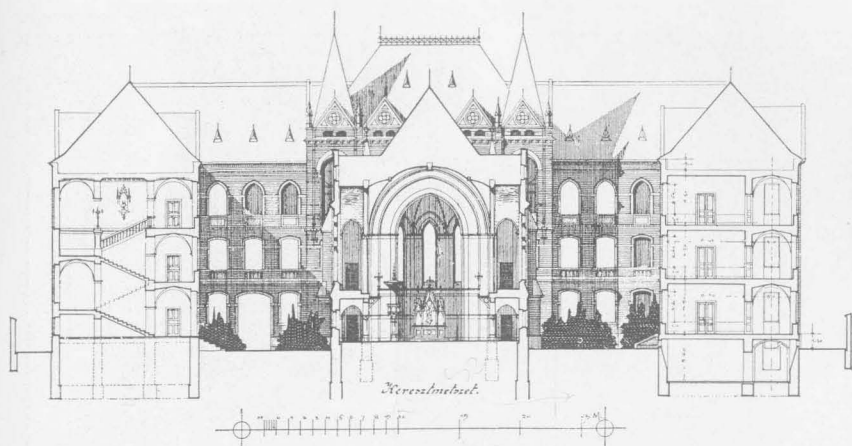
3. sz. — III. dij.

Schubert és Hübschl, Budapest.

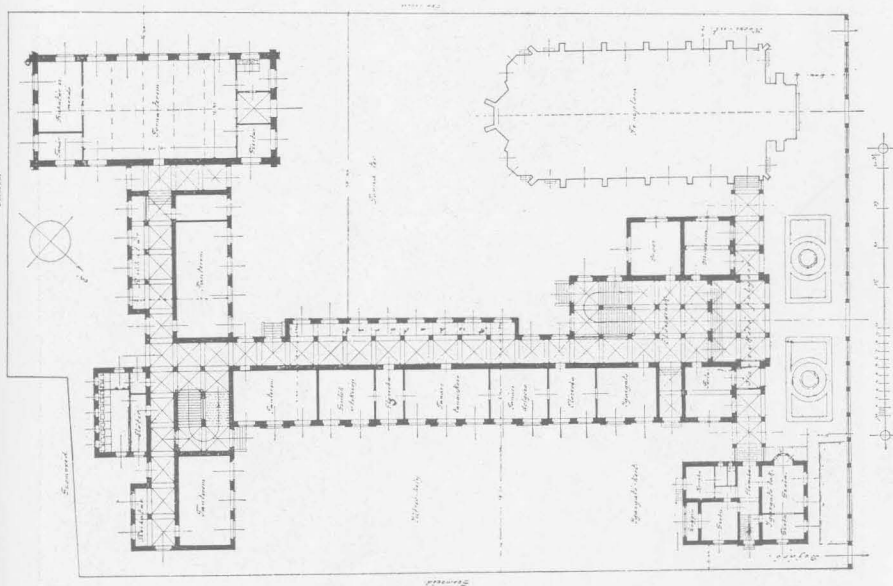

3. sz. — III. dij.

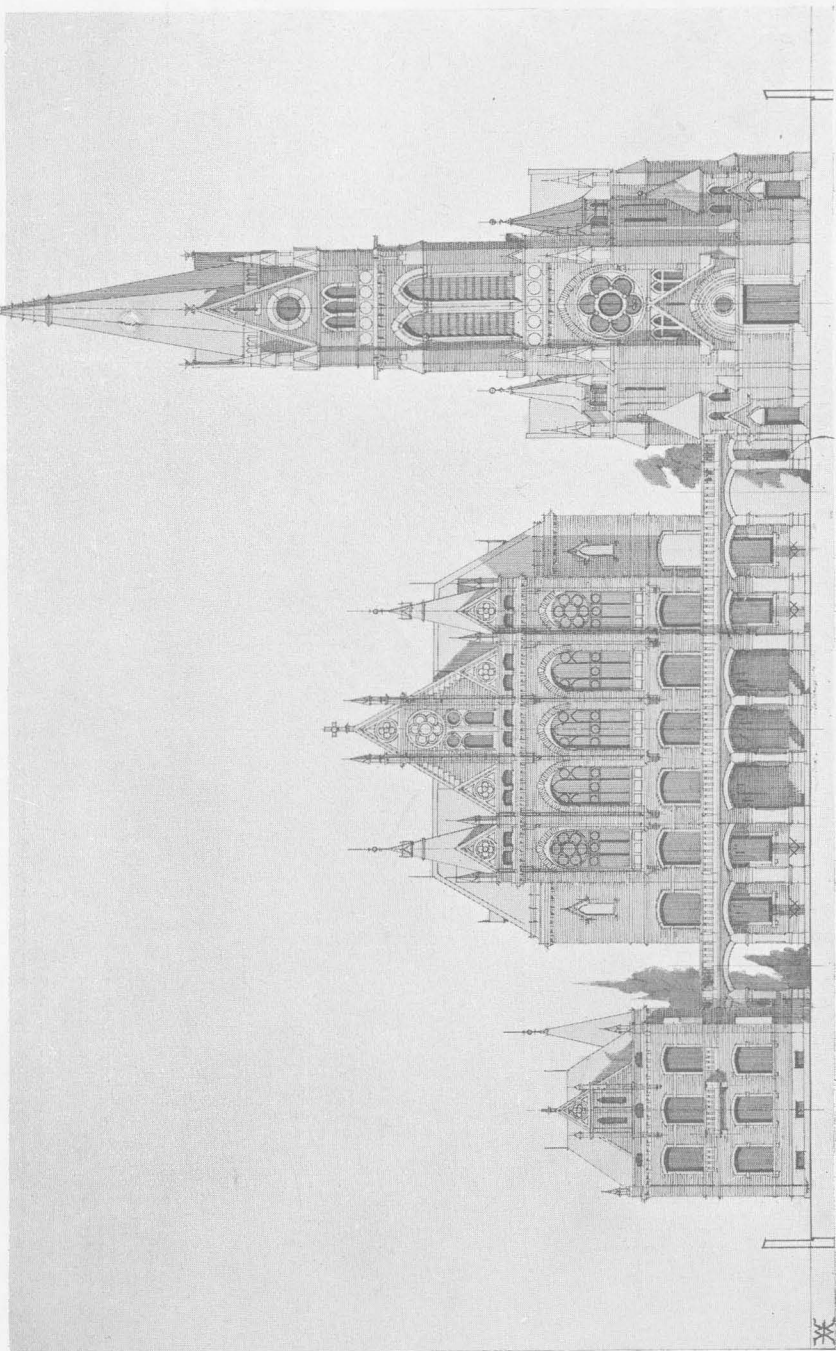
Schubert és Hübschl, Budapest.

Metszet.

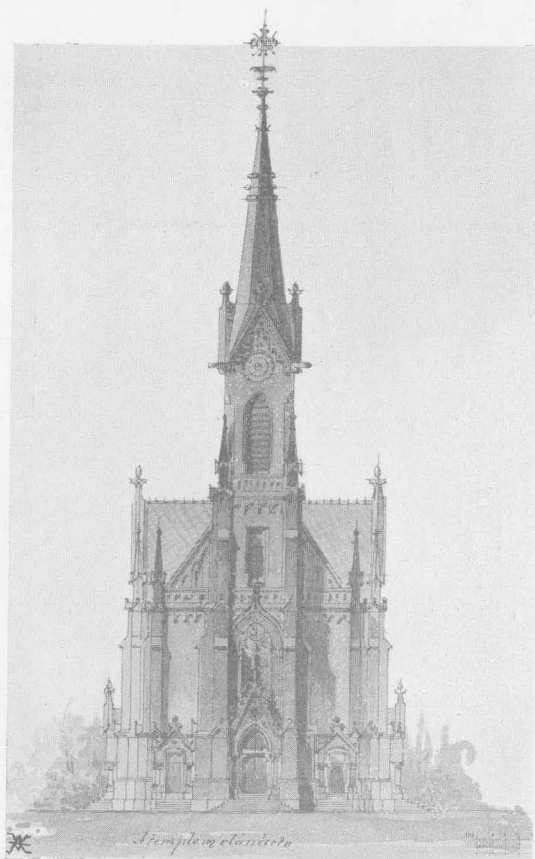

Földszinti alaprajz.

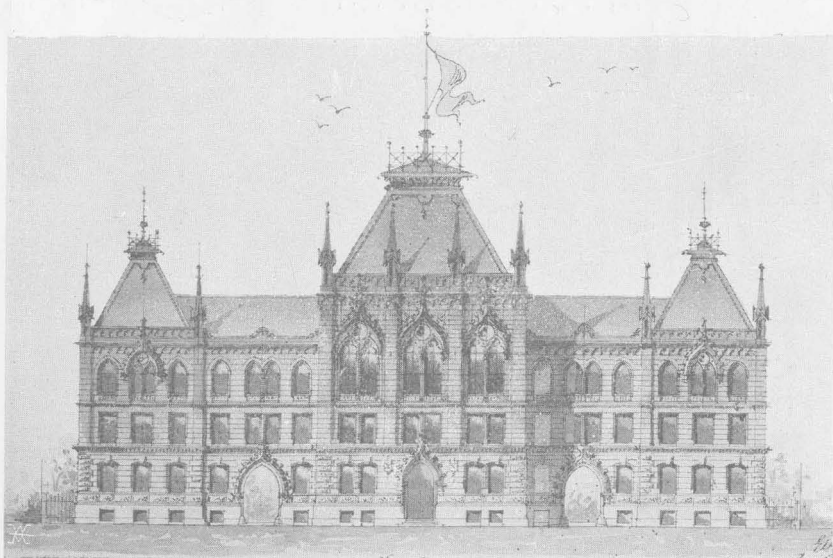

4. sz. — Megvették.

Gerey Ernő, Budapest.

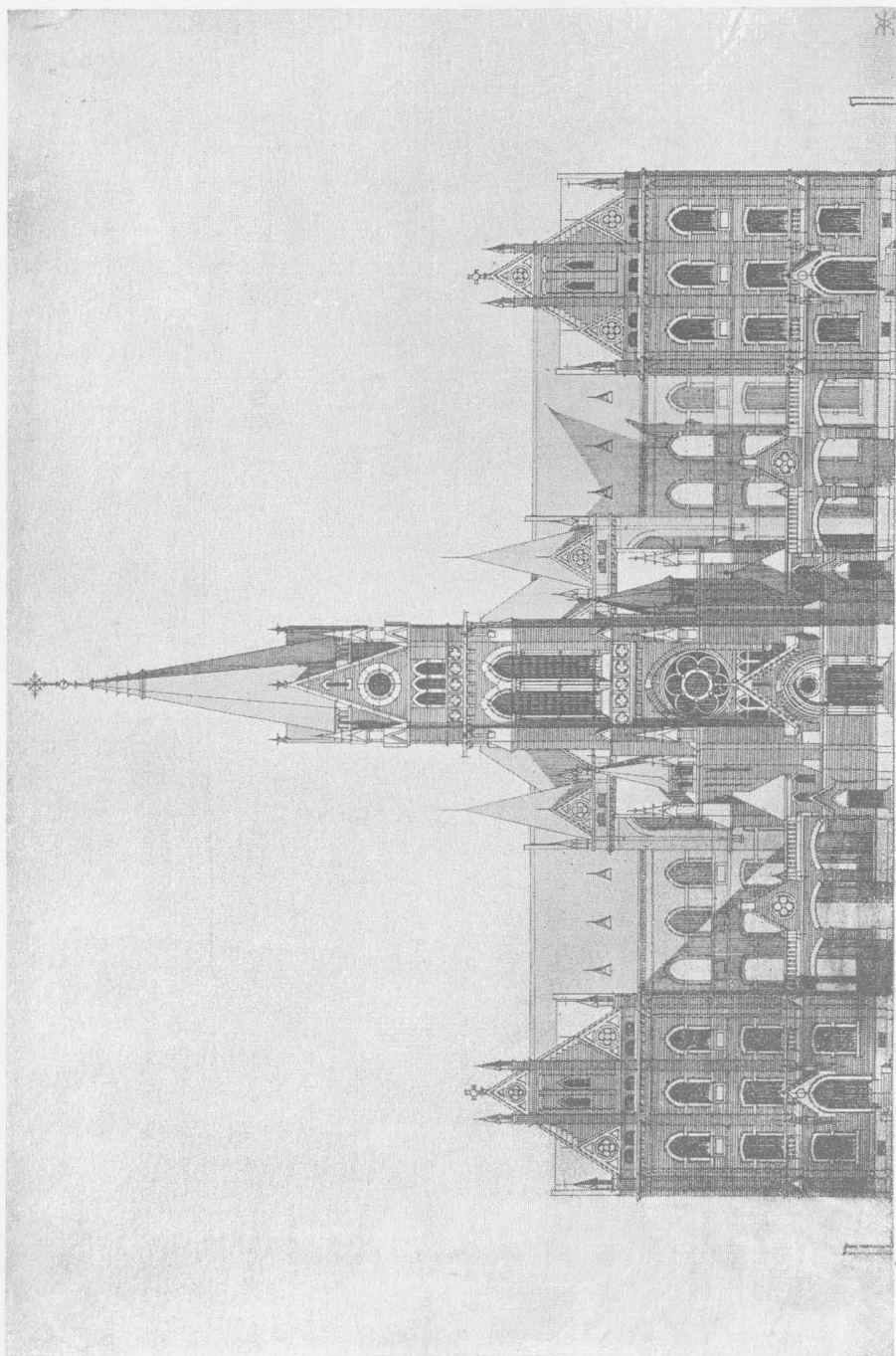

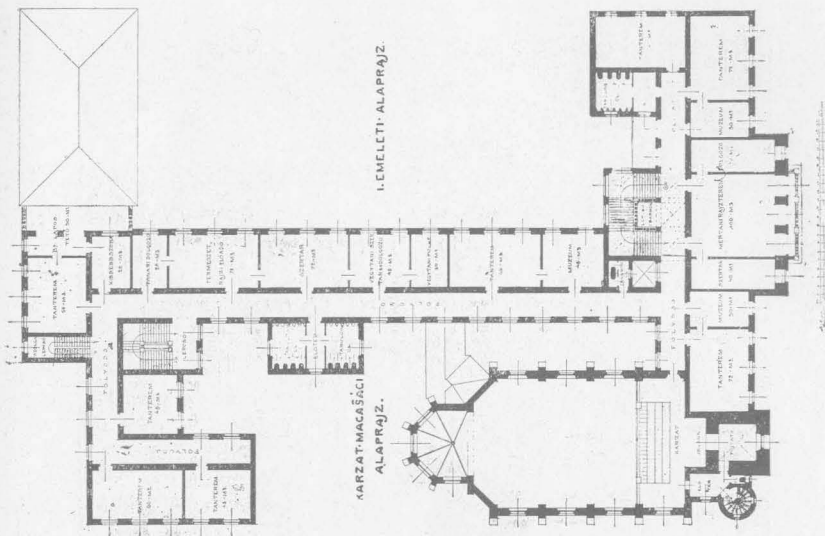
Alternativa.
Megvett terv.

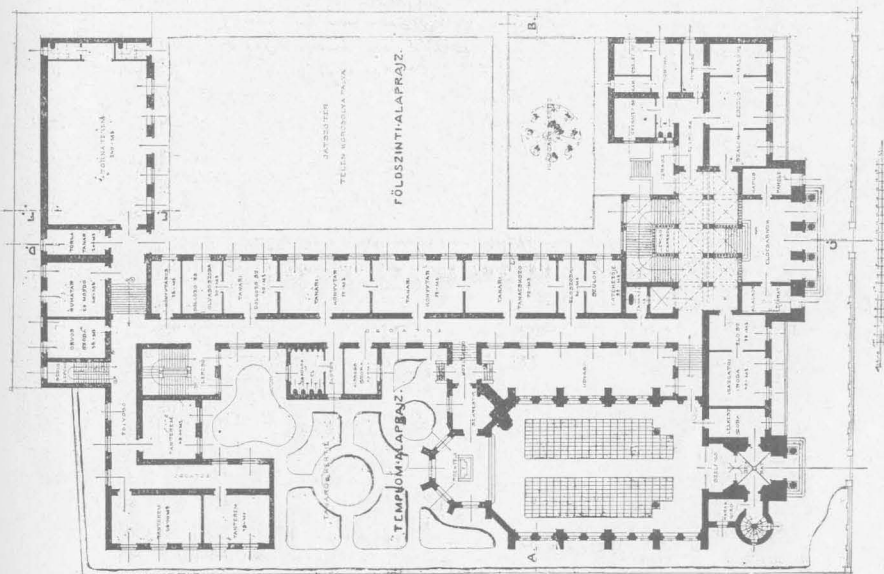
5. sz. Nem díjazott terv.

Barcza Elek, Budapest.

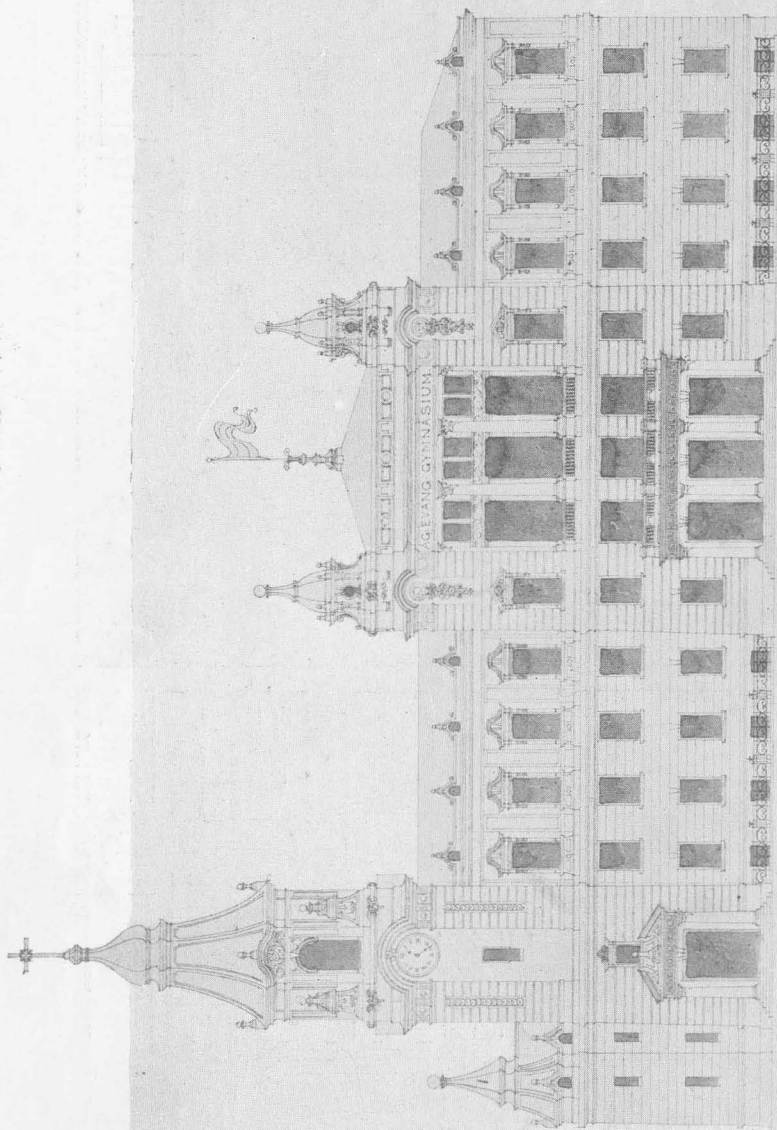

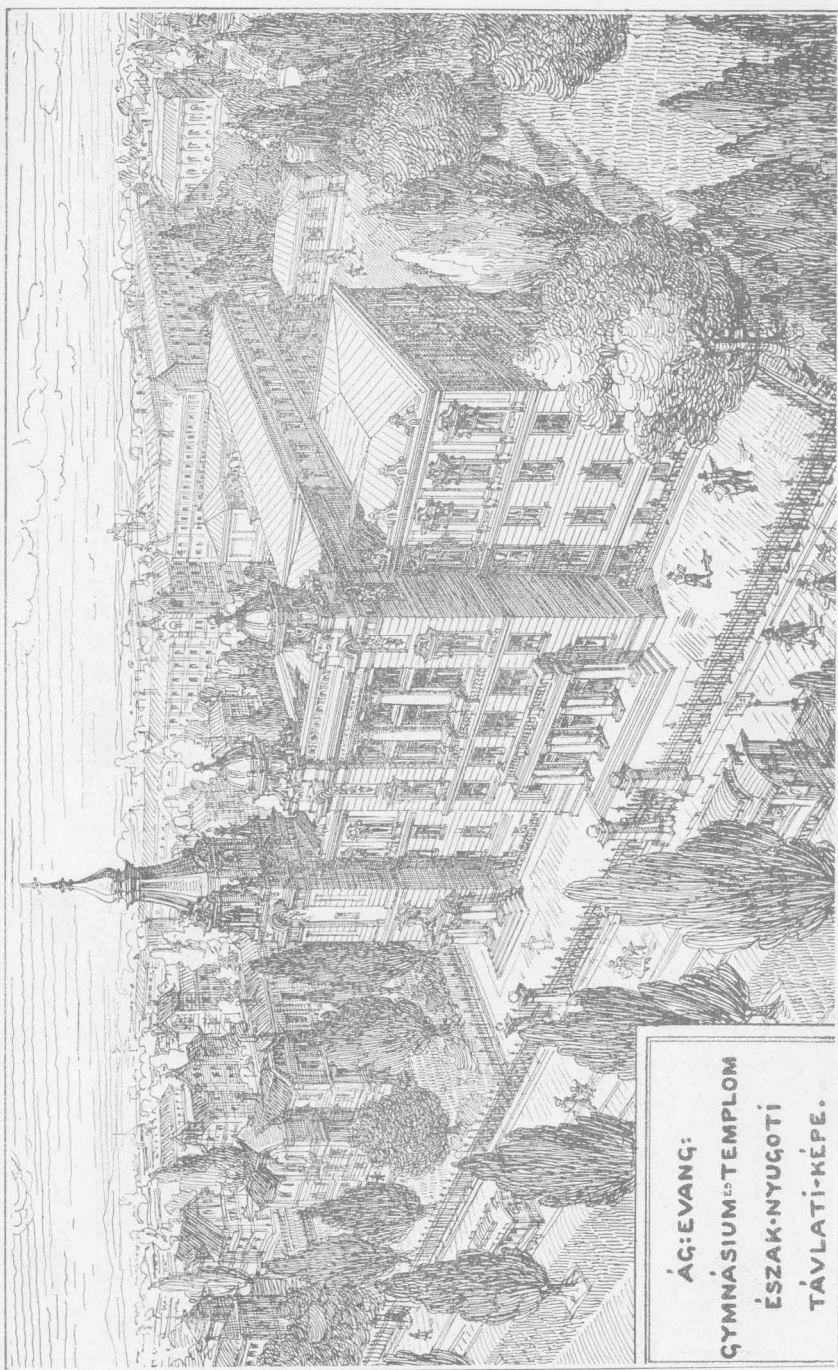

I. emeleti alaprajz.

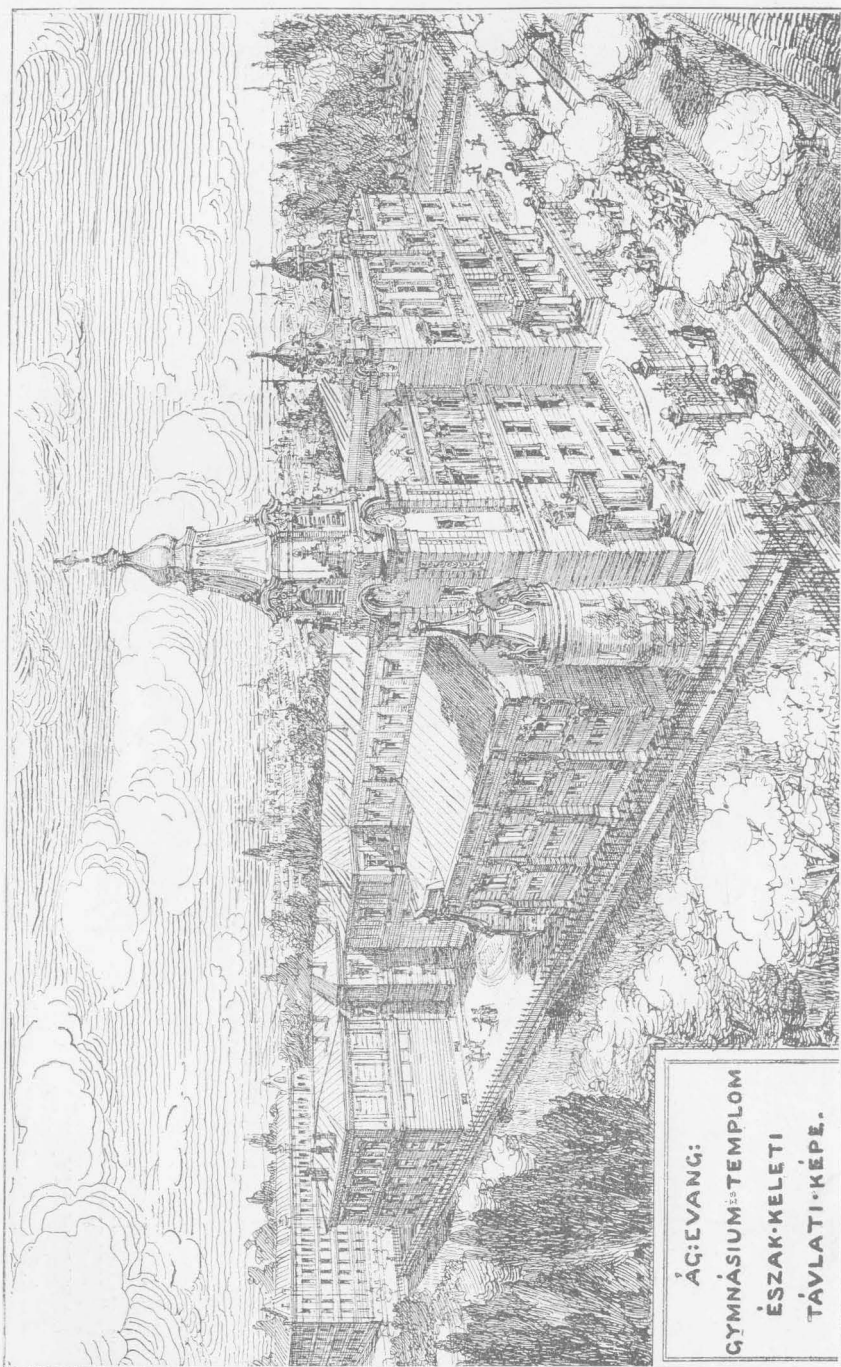

Földszinti alaprajz.

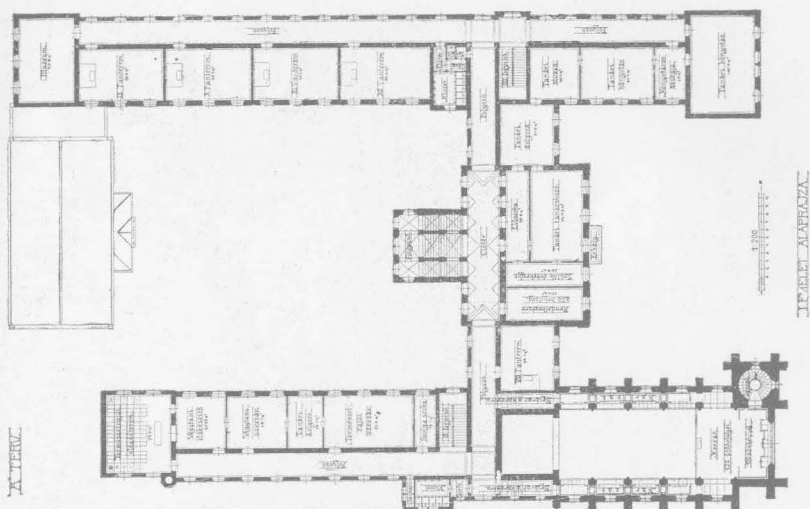

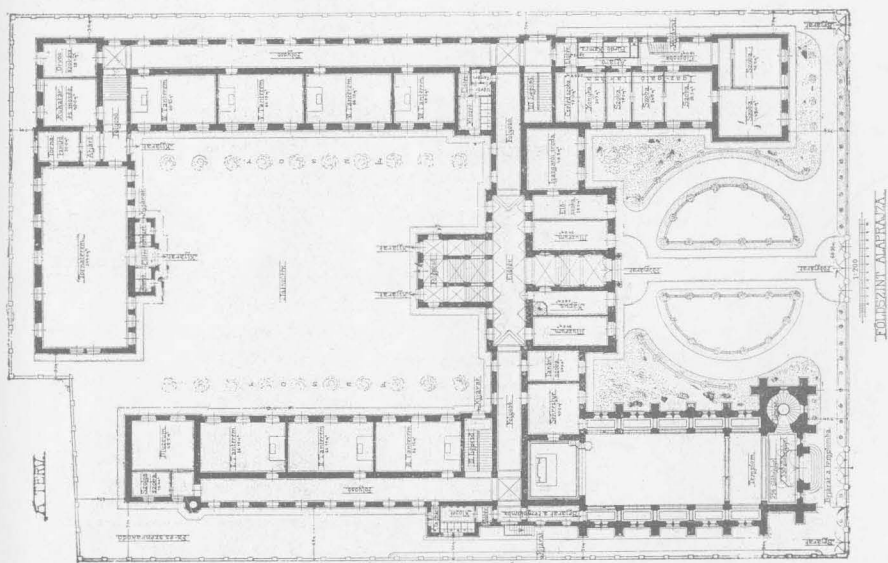
ÁG:EVANG:
GYMNÁSIUM-TEMPLOM
ÉSZAK-NYUGOTI
TÁVLATI-KÉPE.

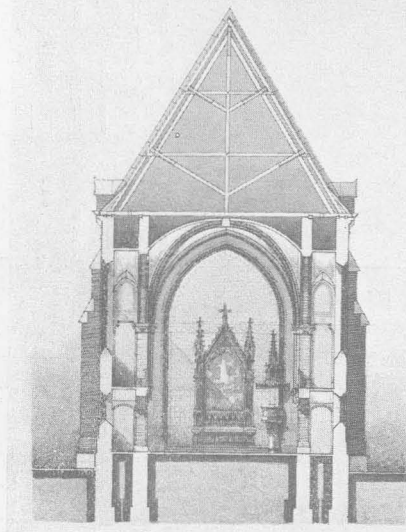
ÁG:EVANG:
GYMNÁSIUM-ÉS-TEMPLOM
ÉSZAK-KELETI
TÁVLATI-KÉPE.

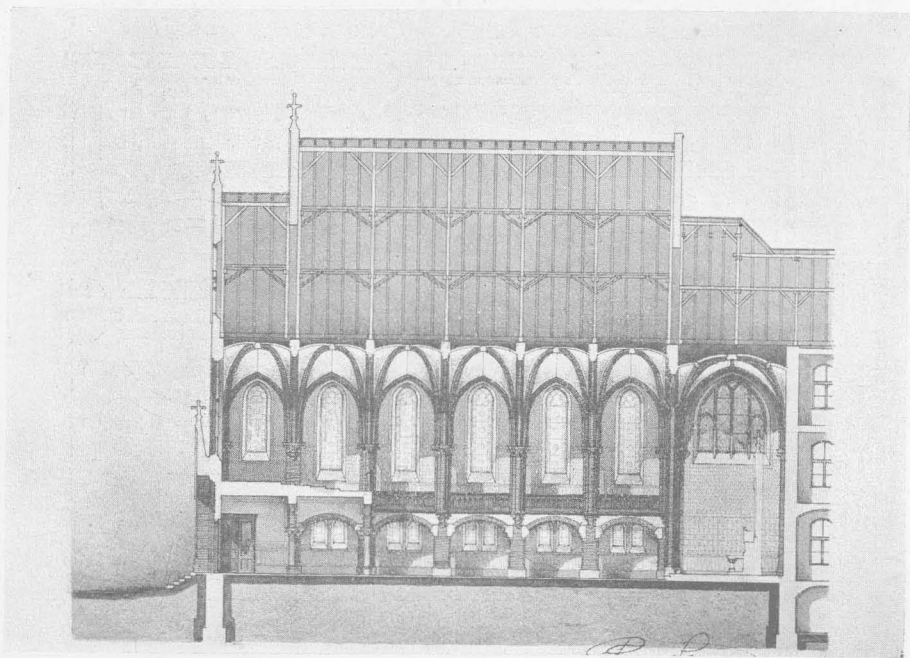
I. emeleti alaprajz.

Földszinti alaprajz.

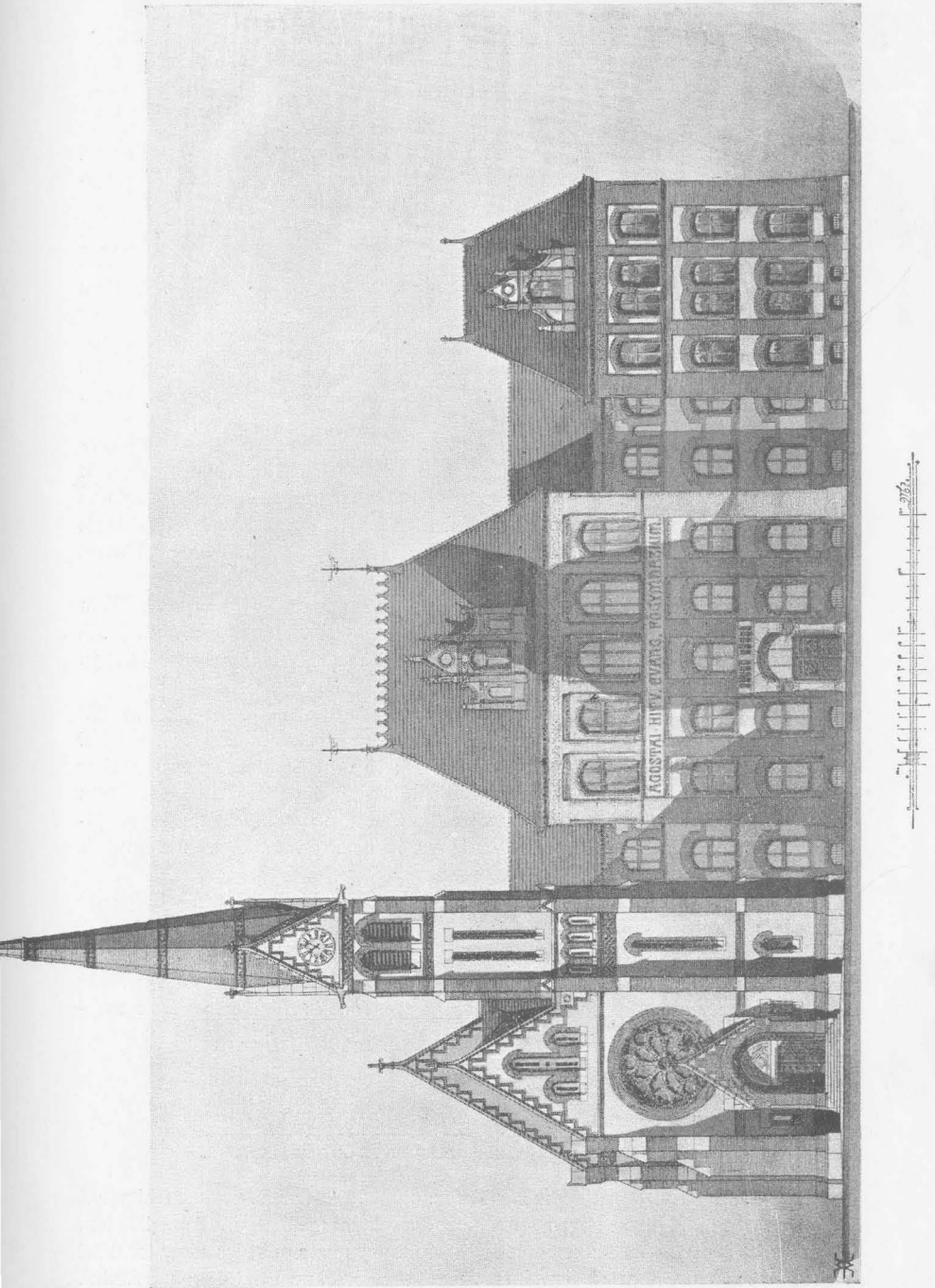
Keresztmetszet.

Hosszmetszet.

8. sz. — Hors concours.

Pecz Samu, Budapest.

8. sz. — Hors concours.

Pecz Samu, Budapest.

A bírálati jegyzőkönyvből.

— o —

Fölvétetett alulírott bizottság által a budapesti ág, evang. h. magyar és német egyház által tervezett új gymnásium és templom tervpályázatán beérkezett pályatervek bírálatára tárgyában.

Alulírott bizottság f. év. márcz. hó 31-én a kilencz szerzőtől beérkezett pályatervet átvette, azokat alakilag átvizsgálván a program követelményeinek megfelelőnek találta s ennek folytán azok részletes bírálatába bocsájtkozott Pecz Samu tervének kivételével, miután annak szerzője a bírálóbizottság elnökéhez intézett levél értelmében pályázaton kívül kívánt maradni. A tervező ezen elhatározásának figyelembevételével a többi szerzőtől származó tervek beható vizsgálat tárgyává tétettek s ezen vizsgálat eredménye következőkben foglaltatott össze.

1. számú terv. Szerzője *Schodits Lajos* akadémikus egyszerűséggel és józansággal tervezett alaprajzaiban a gymnásium épületét a telek határvonalai mentén helyezi el s ezáltal a telek közepén egy nagy játszótér marad szabadon. Temploma a telek nyugoti oldalán a főhomlokzat mentén foglal helyet s az igazgató-lakás ezzel szemben a telek keleti oldalán földszintes, villa jellegű megoldással nyert elhelyezést.

E terven a gymnásium helyiségei úgy a programban kívánt mennyiségben és dimensiókban, mint helyes pedagógiai csoportosításban nyertek elhelyezést. A folyosókat a telek határvonalai mentén helyezi el s ezáltal a gymnásium helyiségei kedvező világítást nyernek.

Tervében csupán a telek hátulsó részében keresztbeállított és túl nagyra tervezett tornacsarnokot lehet kifogásolni, mert ezáltal, hogy e részben még az I. emeleti folyosót is körülviszi, az udvar épületekkel lesz teljesen körülvéve, holott fölötte kívánatos volna nemcsak hygienikus, hanem költségkimélys céljából is, hogy az udvar egyik oldalán lehetőleg nyitva maradjon. A tornaterem megfelelő módosításával, mely körülmény a tervezet lényegét nem érintené, ezen hiányt is pótolni lehetne.

Centrális elrendezésű temploma alaprajzilag első pillanatra csekély befogadó képességűnek látszik, azonban úgy az ülő, mint az állóhelyek számát tekintve, megfelel a program követelményeinek.

A feladat architektonikus megoldásában tervezőt a takarékoság és egyszerűség vezette s a mily szerencsés volt törekvése az arányok és tömegelosztások megválasztásában, a részletek kidolgozása azonban kevésbé sikerült.

Építési költsége számításunk szerint:

a gymnásiumnál	--- -- -- -- --	562.500 korona
a templomnál	--- -- -- -- --	99.000 „
		Összesen 661.500 korona.

2. és 7. sz. terv. Szerzője *Meinig Artur*: munkát és fáradságot nem kimélve, három szépen kidolgozott terven próbálkozott a feladat nehézségeivel megküzdeni

Főtervében a gymnásium épület széttagoltsága miatt tulságos nagy területet vesz igénybe s ennél fogva elegendő nagyságu játszótérrel nem tudott gondoskodni.

Főelrendezés tekintetében szerencsésebb megoldást tüntet föl az „A” alternatív terv, hol a gymnásium épületet sikerült a telek keleti oldalán s a templomot a fasor mentén olykép elhelyezni, hogy ezáltal a telek nyugoti oldalán szép nagy udvarterület marad szabadon.

„B” alternatív terv csekély eltéréssel azonos az előbb említett tervvel, azon eltéréssel, hogy e terven az udvar a telek keleti oldalára kerül.

Mindhárom tervben a programmban kívánt helyiségek úgy számra, mint dimenziókra nézve fellelhetők, azok pedagógiai csoportosítása azonban nem megfelelő. Terveinek hiányul rovandó fel az is, hogy több tantermét a szomszéd felé nyíló keskeny udvarról világítja.

Igazgató lakásai csekély eltéréssel nélkülözik a lakáiyosság kellekeit.

Temploma mindahárom tervén alaprajzilag tulnagya van dimensionálva. Építészeti külső kiképzésében azonban csakis tornyaival jut érvényre, az oldal-homlokzatoknak nagyon alárendelt szerep jutott.

A főépület homlokzati kiképzése mindahárom terven majdnem azonos motívummal van megoldva és pedig olykép, hogy az épület külső megjelenésében inkább főuri palotának, mint szerény eszközökkel építendő tanintézetnek látszik.

Tervező különös elismerést érdemel mindezek dacára azon művészettel párosult szellemi munkájáért, melylyel segítségére sietett egyházának e komoly és nehéz feladat megoldásában.

Építési költsége számításunk szerint:

a gymnásiumnál	--- --	550.000	korona
a templomnál	--- --	123.000	"
		Összesen	673.000 korona.

3. számú terv. Szerzőinek, *Schubert és Hübsch*nek sikerült csupán elérni a program ama követelményét, hogy a gymnásium a templommal együtt 550.000 koronát megközelítő összegből előállítható legyen.

A terv ezen előnye bizonyos áldozatokat vont maga után, anélkül, hogy a programmban megkívánt követelményeknek meg nem feleltek volna.

Tervüknek achillesi sarka abban rejlik, hogy a folyosós rendszert lehetőleg mellőzik; az egyes helyiségeket olykép csoportosítják, hogy azok egymásbanyilólag közelíthetők meg. Tagadhatlan, hogy a tervben kifejtett alapeszme pénzügyi szempontból megbecsülendő, azonban ez az előny csak az esetben volna felhasználható, ha azzal pedagógiai hátrányok nem járnak.

E szempontból vizsgálva a tervet, az épület keresztirányában levő helyiségek elrendezése nem állja ki teljesen a bírálatot. A tervnek van még egy megbecsülésre méltó előnye, hogy ezen elrendezés mellett lehetséges a legnagyobb s egyik oldalán nyitott udvarterületet biztosítani a növendékek számára.

Az egyes helyiségek méretezése és pedagógiai csoportosítása nem mindenütt felel meg a követelményeknek.

A telek keleti oldalára helyezett templom alaprajzilag elegendő nagy, homlokzati külső megjelenésében azonban eltörpül a gymnásium épülete mellett, melynek architektonikus kiképzése sem mondható mindenben sikerült alkotásnak.

Építési költsége, számításunk szerint:

a gymnásiumnál	--- --	472.000	korona
a templomnál	--- --	105.000	"
		Összesen	577.000 korona.

4. és 6. számú terv. Szerzője *Gerey Ernő*: hasonló alapeszméből indul ki, mint a 6. sz. alternatív terv, azonban a programban megkívánt 17 tanterem közül 6-ot, tervében látható fölösleges térpazarlás miatt nem tudott tervébe beiglatni, s emiatt ellentétbe jutott a program egyik legfőbb követelményével. Feltűnő hiánya e tervnek még az is, hogy a keleti homlokzaton levő helyiségeket a szomszédfelőli keskeny udvarról akarja világítani.

Daczára a 6 tanterem hiányának, a rendelkezésre álló telket tulságosan beépíti, s emiatt az udvarokat nem tudta olyként egyesíteni, hogy a követelményeknek megfelelő nagyságu terület szabadon maradjon. A tantermek közé ékelt és nem kívánt ruhatár helyiségek elhagyásával, valamint a lépcsőházak szerényebb dimensionálásával ezen terv sarkalatos hibája kiküszöbölhető lett volna.

Tervezetével a szerző maga sem lehetett megelégedve, s egy alternatív alaprajzon a gymnásium épületét olykép kísérlette meg elhelyezni, hogy azt a telek keleti oldalán csoportosítja, s a templomot a telek főhomlokzatának nyugati oldalán helyezi el.

Ennél a megoldásnál, az előbbi tervvel szemben, a ruhatarak elhelyezése a kiszélesített folyosón már sokkal szerencsésebb s ugyanitt már jóval nagyobb udvart lehetne képezni: azonban minthogy ennek az eszmének továbbfejlesztését a bemutatott egyetlen alaprajzból megítélni nem lehetett annak további méltatásába nem bocsájtkozhatunk.

Mindkét eszme homlokzati architektonikus kiképzését nagy szorgalommal s az alaprajzi elrendezésnél szerencsésebb eredménynyel oldotta meg s a tervezet ezen része jóval alaposabban átgondolt munkára vali. Temploma ugy arányaiban, mint részleteiben, egészséges formaérzékről tesz tanúságot és különösen kiemelkedőnek találjuk az alternatív terv homlokzatának festői csoportosítását.

Építési költsége számításunk szerint:

a gymnásiumnál	--- --	516.725 korona
a templomnál	--- --	106.500 „
Összesen		623.225 korona.

5. számú terv. Szerzője *Barcza Elek*: a rendelkezésre bocsájtott telket a gymnásium épületével teljesen körülépíti s az ekként támadt udvar közepére, mint egy belső intézeti kápolnát helyezi el a templomot. Ezáltal nem tudott megfelelő nagyságu szabad udvarterületről gondoskodni, s nem volt képes megfelelni a program azon követelményének, hogy a templom már a homlokzatban külsőleg is kellő módon érvényesülhessen. A templom ezen elrendezéséből még azon hátrány is származik, hogy a templomhoz való közlekedés céljából tervezett két kapubejáró miatt az intézet helyiségei előtt elvonuló folyosó a földszinten folytonossági hiányban szenved.

Nagy szorgalommal és sok tudással kidolgozott tervében, a programban megkívánt helyiségek ugy részleteiben, mint egészben véve jó elrendezést nyertek. Kivételt képez azonban e tekintetben az igazgató lakása, mert ez nem elég czélszerűen, az intézet helyiségei közé, ugy van beékelve, hogy az azok közötti összefüggést megszakítja.

A helyiségek megvilágítása a főudvarról, a folyosóké pedig a szomszédok felőli keskeny udvarokról történik.

Tervező az itt felsorolt hiányokat maga is érezvén, egy félig kidolgozott alternatív tervben oly megoldást kísérelt meg, melyben az általunk konstatált

hiányok részben kiküszöböltettek. E terven a gymnasium épület egy a fasor felé nyitott „U” alakban nyer elhelyezést, középen szép, szabad nagy játszó udvarral, s az előtérben a fasor homlokzatán a szabadonálló templommal. Kár, hogy e tervben kifejezett alapeszme előnyeit a részletkidolgozás hiányossága nem tudta kellő módon érvényre juttatni.

Homlokzati kiképzése, mely az eredeti tervére vonatkozik, ugy arányaiban mint részleteiben monumentális és festői külsőt kölcsönöz az épületnek. Ugyanaz mondható a templomról is, a mely azonban csakis az alternatív megoldás esetén juthatna kellő méltatásra.

Építési költsége számításunk szerint:

eredeti terv a gymnasiumnál	552.500 korona
a templomnál	99.000 „
Összesen 651.500 korona.	

Alternatív terv:

a gymnasiumnál	525.600 korona
a templomnál	99.000 „
Összesen 624.000 korona.	

A pályatervek tanulmányozása után, sajnálattal konstatáljuk, hogy az átvizsgált tervek között, részben a miatt, hogy az iskola és templom építésére előirányzott 550.090 korona összeget majdnem val. mennyi tervező túllépte, részben pedig fentebb kifejtett okok miatt, oly tervet, melyet kivitel alapjául az egyház-tanács figyelmébe ajánlhatnánk, nem találtunk. A telek megszabott határai, a programmban körülírott követelmények s a rendelkezésre megjelölt építési összeg látszólagos csekélyisége, oly szűk korlátok közé szorították a tervezőt, hogy ezek keretén belül majdnem a lehetetlenséggel határosnak mutatkozott a cél elérése; s hogy mindezek daczára a lefolyt tervpályázat nem tekinthető meddőnek. Ezen feltevésünket, vizsgálódásunk közben szerzett azon tapasztalatból merítettük, mely meggyőzött bennünket arról, hogy a megoldhatatlannak látszó feladatot mégis sikerülni fog, ugy a tanári kar által kívánt követelményekkel, mint az építkezésre szánt összeggel oly összhangba hozni, hogy az egyház jól felfogott érdeke sem a pedagógiai, sem az anyagi érdekek szempontjából csorbát ne szenvedjen.

Alapos reményünk van arra nézve, hogy e látszólagos ellentétek, melyeknek kiegyenlítése a tervpályázatban még nem oldott meg, egy újabb, behatóbb tanulmányozás al egybekötött tervezés után kiküszöbölhetők.

A bemutatott pályatervek építési költségének megállapításánál nem a tervezők által kimutatott költségeket vettük figyelembe, hanem egyöntetűség és könnyebb összehasonlítás céljából, az épület átlagos magasságát elsősorban egy közös magasságban megállapítottuk s az ekként nyert beépíthető köbtartalmat minden tervnél köbméterenként a gymnasiumnál 12.50 korona, a templomnál pedig 15 korona átlagos árral számítottuk.

Fentebb előadottak alapján, vonatkozással a pályázati program azon pontjára, mely szerint a beérkezett pályatervek közül a relative három jobb terv a megállapított díjazásban részesítendő, alulírott bírálóbizottság egyhangulag a következőleg határozott:

az ezerkoronás első díjat kapja az 5. sz. terv szerzője: *Schoditsch Lajos*, — a 750 koronás második díjat kapja „A” alternatív tervéért: *Meinig Artur* s az 500 koronás harmadik díjat: *Schubert* és *Hübschl*.

Minthogy a nem díjazott tervek között oly terv, melynek a programmban jelölt 500 koronán leendő megvétel az Egyház érdekében kívánatosnak mutatkozott volna, nem találtatott, azért a bírálóbizottság ezen jogát nem is vette igénybe.

Mindennek daczára azonban, minthogy *Barcza Elek* és *Gerey Ernő* ki nem dolgozott alternatív tervtöredékeiben oly életrevaló részleteket talált, melyek a kiviteli tervek megállapításakor esetleg felhasználhatók lesznek, azért a bírálóbizottság, a tervezők beleegyezésének fentartásával, e két tervtöredéknek 300—300 koronán leendő megvételét elhatározta.

A további teendőkre nézve alulírott bírálóbizottság tisztelettel javasolja, hogy az építőbizottság s a tanári kar közbejöttével, a pályázatból nyert tapasztalatok alapján, időnyerés céljából, rövid idő alatt új építési programm dolgoztassék ki, melynek alapján a végleges tervek közvetlen megbízás útján azon egyén által volnának kidolgozandók, kit erre a célra az Egyháztanács legmegfelelőbbnek tart.

Az új építési programmban a tanári kar által kívánt követelmények a pedagógiai kívánalmak hátránya nélkül olykép tömörítendők, hogy az építeni szándékolt gimnázium és templom az építésre szánt összegből előállítható legyen. A bírálat során mint kívánalom, figyelembe veendőnek határozottatott azon eszme is, hogy a templom mellé lelkészlakás is tervezessék s hogy a gimnázium épület a rendelkezésre álló telken olykép nyerjen elhelyezést, hogy játszótérül egyik oldalán lehetőleg nyitott és nagy udvarterület szabadon maradjon s végül hogy az intézetnek jövőben egy esetleges internátussal leendő kibővítése keresztülvihető legyen.

Budapest, 1903. április hó 23.

Dr. Mágócsi Dietz Sándor, s. k.
Czigler Győző, s. k.
Heuffel Adolf, s. k.
Kéler Napoleon, s. k.
Zsigmondy Géza, s. k.

Francsek Imre, s. k.
Góbi Imre, s. k.
Rácz László, s. k.
Dr. Habercón Pál, s. k.
Dr. Wagner Géza, s. k.
Stefani Lajos, s. k.

A kiviteli tervek elkészítésével az egyházközség *Petz Samu* építész, műegyetemi tanárt bízta meg.

A „Magyar Pályázatok“ 5-ik füzetében az „Erzsébet királyné emlékmű“ pályaterveit közöljük.

Előkészületben vannak a pécsi városháza, a kaposvári törvényszéki palota és a telepes templomok pályázatai.

Tervpályázati hirdetés.

BESZTERCZEBÁNYAI KERESKEDELMİ ÉS IPARKAMARA.

A beszercezbányai kereskedelmi- és iparkamara nyilvános pályázatot hirdet fölépítendő egyemeletes székháza terveinek elkészítésére.

A pályázati feltételek a következők:

1. A pályázatban csak hazai építésszek vehetnek részt.
2. A pályázat titkos és csak 1 : 200 mértékben készítendő tervvázlatokra szól, melyekhez a műszaki leírás és a beépített köbtartalom alapján számított, de azért kellően részletezett költségvetés csatolandó.
3. Az építő összegben a szükséges összes iparos munkákon kívül a csatornázó, vízvezeték- és fűtő-berendezések költségeinek is bent kell foglaltatniok.
4. A pályázók kötelesek a pincéknek (souterainnek), a földszintnek és az emeletnek alaprajzát, az épület fő- és oldalhomlokzatáról egy-egy homlokzati rajzot és megértéshez szükséges metszetrajzokat bemutatni.
5. Az építés részletes programja és a teleknek helyszínrajza a kamara titkári hivatalában megszerezhető.
6. A pályatervek benyújtásának határidejéül 1903. évi augusztus hó 15-ik napjának déli 12 órája tüzetik ki, mely időn túl beérkezett tervek figyelembe nem vétetnek.
7. A pályatervek a kamara titkári hivatalában, lepecsételve, jeligés levél kíséretében, elismervény ellenében nyújtandók be.
8. Az építés költsége — belső berendezés nélkül — 100.000 koronánál nagyobb nem lehet. Ezt a korlátot figyelembe nem vett, valamint a jelen hirdményben említett mérettől eltérően készült pályatervek eleve is kizáratnak.
9. Az építészeti stílus megválasztása a tervező építészre bízatik.
10. A három legjobb tervre kitűzött pályadíjak közül az első 600, a második 400 és a harmadik díj 200 koronában állapittatik meg.
A nemdíjazott pályatervek bármelyike a kamara által 200 koronáért megvehető.
Ha a pályabírók ítélete szerint az első díjra érdemes mű, vagyis olyan, melynek szerzője az építéssel megbízható, nem érkezett volna be, akkor az első díj kiadása megtagadható, sőt ha csak gyarló vagy az alapeszmében elhibázott pályaművek érkeztek volna be, a bíráló bizottság az összes pályadíjak kiadását is megtagadhatja, de eljárását okadatolni tartozik.
11. A kamara fentartja magának a jogot, hogy a díjazott tervek bármelyikét fogadhasa el az építés alapjául, vagy esetleg azokat egészen is mellőzhesse.
12. A díjazott, valamint a kamara által megvett tervek a kamara tulajdonát képezik. A nem díjazott, illetőleg meg nem vett pályamunkák, a benyújtáskor kapott elismervény visszaadása ellenében, a pályázóknak visszaszolgáltatnak.
13. A pályaterveket a kamara építő bizottsága, egy a magyar építésszek szövetségétől kikérendő, érdektelen, okleveles építész bevonásával fogja végérvényesen elbírálni.

Besztercezbányán, 1903. június 26-án.

A kereskedelmi és iparkamara.

ÁRUCSARNOK ÉS BÉRHÁZAK TERVEZÉSE POZSONYBAN.

A Pozsonyban létesítendő fedett árucarnok és ezzel kapcsolatos bérház-épületek terveinek és költségvetésének elkészítésére pályázat nyittatik, mely a következő részekből álljon:

- a) kettős szobasoru kétemeletes bérház (a helyszínrajzon I-vel jelölve);
- b) egyszerű szobasoru bérházak (II. és III-al jelölve) ugyanazon magasságban;
- c) vasszerkezetű, oldalt beüvegezett fedett árucarnok és ez alatt, a terven

D-vel jelölt fal mellett, árubódék elhelyezendők úgy, hogy kellőleg világítva és szellőztethető legyen.

Az I. bérház pinczéjében elhelyezendő hűtőkamra és gépészeti berendezések; ugyanannak földszintjén az utcára és csarnok felé mezzaninnal ellátott bolthelyiségek tervezendők.

Az összes emeleti helyiségek lakásul szolgálnak. A bolthelyiségek átlagos szélessége 5 m. legyen.

A helyszínrajzon A. B. C-vel jelölt oldalak üvegezett vasszerkezetek, míg a helyszínrajzon D-vel jelölt oldal, mintegy 7 m. magasságig telfalazva tervezendő; azon magasságon felül szintén vasszerkezet alkalmazandó.

A II. és III. számú épületek földszintjén bolthelyiségek létesítendők; ezen épületek szintén alapincézendők.

A fedett csarnok vásártér felőli része alapincézendő.

A tervezéskor az egyszerűség, takarékoság és szélszerűség tartandó szem előtt, ennél fogva az épületek nyers-téglafalazással tervezendők.

2. A pályázat titkos és abban csak hazai építésszek vehetnek részt.

3. A lepecsételt és jeligés levél kíséretében alábbiak szerint benyújtandó pályaműveknek tartalmazniuk kell:

a) pincze, földszint, első és második emelet alaprajzait 1:200 mértékben;

b) két metszetrajzot 1:200 mértékben;

c) az épületnek vásártéri, oldalutcai és Hummel-utcai homlokzati rajzait 1:100 mértékben; ugyszintén a tervezett toldalék tekintetbe vételével esetleg létesítendő bérház homlokzati rajzát külön lapon;

d) részletes költségvetést, melyben a csarnok vasszerkezeti, továbbá a hűtő-, villam- és összes gépészeti berendezéseinek költségei is feltüntetendők;

e) az épület műleírását és ismertetését.

4. A tervezéskor figyelembe veendő a gyalog és kocsiközlekedés kényelmes lebonyolítása és azon körülmény, hogy a csarnok nemcsak a vásártérről és Hummel-utczáról, de a jelenlegi konvent-épület átjárójától is kellőleg megközelíthető legyen, s a csarnok körül emelendő épületek belső szobasora kellő világítást és szellőztetést nyerjen.

A főbejárat a vásártéri homlokzat közepére tervezendő; azonkívül még négy bejárat legyen.

5. A vonatkozó 1:500 léptékű helyszínrajz a városi mérnöki hivatalban díjtalanul megkapható.

6. Ezen helyszínrajzon pontozva van bejelölve a vásárcsarnok esetleges bővítésének, illetve meghosszabbításának helye is. A tervezőnek ennél fogva ezen körülmény is figyelmébe ajánlatik.

7. Pályatervek lepecsételt jeligés levél kíséretében Pozsony sz. kir. város mérnöki hivatalához czimezve, legkésőbb f. évi szeptember 12-én déli 12 óráig nyújtandók be, hol ezekről elismervény fog kiadatni.

8. A viszonylag legjobbnak talált tervek közül az első 1500 kor., a második 500 kor. díjat nyer; azonkívül a város közönségének jogában áll, bármely tervet 500 koronáért megvenni.

9. A díjazott és megvásárolt pályaművek Pozsony sz. kir. város tulajdonát képezik, s a város fentartja magának a jogot, hogy azok bármelyikét, vagy egyiket sem vegye figyelembe az építési terv alapjául.

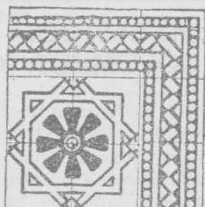
10. A beérkezett műveket f. évi szeptember 15—20. között egy hattagu bíráló bizottság fogja elbírálni, melynek tagjai a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet két tagja, a városi mérnöki hivatal egy tagja, a törvényhatósági bizottság egy építőmester tagja és az élmezési bizottság két tagja. Ezen bizottság határozata végérvényes.

11. Az összes terveket a bírálat, illetve határozat után 15 napra Pozsony város székházán kiállítják.

12. A kiállítás befejeztével a nem díjazott tervek, az elismervény visszaszolgáltatása ellenében, f. évi december 15-éig visszaadtnak.

WALLA JÓZSEF BUDAPEST MOZAIK ÉS CZEMENT-ÁRU GYÁRA VII. KER., ROTTENBILLER-UTCZA 13. SZ.

Granit-terazzo,
Betonírozások,
Medenczék,
Csatornázások,
Szökőkutak, Jászolok,
Fayencze falbukolati
lapok,
Aszfaltteto és elszigetelő
lemezek, Keramit-lap,

Márvány Mozaik-lap,
Mozaik-lap à la
Mettlach,
Czement-lap,
Menyezet-nádszövet,
Tűzálló téglá,
Portland Czement,
Roman Czement,
Terrakotta áruk,

ISKOLAIGAZGATÓK FIGYELMÉBE

Mérték vétele végett szíveskedjék hozzám fordulni.
Szabadalmi szám 16,694 szabad. ablakszellőztető készülékek.

BECK KÁROLY
BUDAPEST
JÓZSEF-UTCZA 14.

Az egészség a fő, melyet csakis kellő szellőztetés által érhetünk el. Beck Károly-félenjonnán feltalált és szabadalmazott ablak-szellőztető készülékei magyar gyártmány, melyek most már felülmúlják az összes külföldi és mostanáig alkalmazott szellőzőket, úgy czélszerűségben, jószágban, mint olcsóságukban. Minden ablakra alkalmazhatók. Egészségügyi szempontból 45% nyitás által légyonatot kizárva. TÖBB MINT 3000 DARAB MÁR HASZNÁLATBAN VAN. Számtalan elismerő levél van kezembem, mely a t. közönség megalégedését nyilvánítja. Költségvetések ingyen és bérmentve. Ablak-szellőzők 7 korona 60 fillértől feljebb. Ablak-szellőztető készülékeim használatban vannak a következő nevezetesebb helyeken: Budapest: Nemzeti Kaszinó, Kossuth Lajos-utca, Kereskedelmi Miniszterium. Budán: Ref. főgymnázium, Deák-tér M. kir. Ludovika, Kíspesti állami elemi iskolában, s több kórházak és iskolákban a fővárosban és vidéken kitérőknek bizonyultak. Megrendelések úgy Budapestben, mint vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek

BECK KÁROLY szabadalmazott ablak-szellőztető
készülék készítő és műlakatos

Mindenemű épület és műlakatos-munkákat készítek a legjobb kivitelben.

≡ A TECHNIKA CSODÁJA!!! ≡

A LEGJOBB LAJSTROMOZÓ- PÉNZTÁRAK A VILÁGON!

THE HALLWOOD CASH REGISTER
CO. COLUMBUS, OHIO, AMERIKA

Utólérhetetlen tökéletesség! Öt más gyártmányu fizető-pénziárt helyettesít, mert az nemcsak a készpénz-bevételt ellenőrzi és összegezi, hanem a kiadást, hitelt és fizetést számlákat is és még egy ötödik műveletet is végez, egymástól teljesen függetlenül. A legkisebb gyermek által is kezelhető, mert a nehézkes forgantyúrúd forgatása elesik. A mutató üvegek nemcsak a lajstromozott összeget jelzik, hanem az ügylet nemét és az alkalmazottakat is ellenőrzik. Kifogástalan működéseért 3 évi jótállást vállalunk; jobb, tartósabb s olcsóbb, mint bármely más gyártmánya a világnak. A gyárnak alap-tőkéje 75 millió korona. Katalógusok ingyen és bérmentve, óhajra a gépet költség-mentesen bemutatjuk.

Magyarországi főraktár és iroda:

BUDAPEST, Dalszínház-utca 10. szám.

Budapest, VIII. ker., Vig-utca 14. szám.

üvegedzési
és festészeti
műintézete

HAGENAUER FRIGYES KÁROLY

Eisenconstructions-
Werkstätte ∞∞∞∞∞∞

KYRIELEISON

vasszerkezetek műhelye.

LEOBERSDORF

a déli- és államvasutak mellett.

KÜLÖNLEGESSÉGEK:

gépraktártűzhelyek hor-
dozható és falazott kivi-
telben; verandák, tetőze-
tek, hidak, üvegházak,
vasablakok.

Épület és mulakatos mun-
kák. Gáz és vízvezetékek
szerelése. Kloset, Telegráf
és telefon-berendezések.

Sürgőnyczim: Kyrieleison Leobersdorf

FORGÓ ÉS TÁRSA

Budapest,

V. ker., Váci-körút 6.

Elvállal mindennemű üvegezési színes- és mű-üvegmunkát, továbbá üvegdzéseket. Gyári raktár tábla- és tükörüvegből.

Telefon 13—24. * Alapított 1854.

A "PÁTRIA"

IRODALMI VÁLLALAT
ÉS NYOMDAI R.-T.

Budapest, Üllői-út 25.

Ujabban berendezkedett finom művészeti és illusztrációs nyomdai munkák előállítására.

CSÁNYI—BIRCHBAUER

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ

TÖBB SZÖVEGÁBRÁVAL
ÉS 60 MŰMELÉKLETTEL

ÁRA 20 KOR.

MEGRENDELHETŐ:
BIRCHBAUER K.-nál
UJPEST, VASUT-U. 9.

Símay Lajos

műasztalos,
modern
lakberendezési
műterme

Saját vagy adott tervek szerint készít uri- és polgári berendezéseket és díszbutorokat

BUDAPEST

Hunyadi - u. 27.

Biehn János aszfalt és kátrány
vegyi termékek
gyárainak központi irodája Budapest,
IX. ker., Ferencz-körút 46. Vállalat

**Rabitz és Monier-féle
== rendszerek ==**

valamint vassal felszerelt cement-
beton-szerkezetek, szab. Lugino-szer-
kezetű falak és cement-fősz padlás-
burkolatok kivételére. — Iroda: Buda-
pest, Telepy-u. 11. — Telefon 58-84.

LUKÁCS VILMOS

BUDAPEST, Sétatér-u. 1.

Horganydisz és épületbá-
dogos, valamint légszesz,
vizvezeték, closet, mosdó-
készülék, fürdőszoba beren-
dező, központi lég-, gőz-
fűtés, csatornázási vállalata.

**ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. BUDAPEST**

V. Fürdő-u. és Ferencz József-tér sarkán
a Diana-fürdő házában

Kristályüveg kész-
letek = Háztartási
készletek Üvegtető
cserép stb. ==

Gördülő esslingeni faredőny jalusia és vászon-
@@ redőny-gyár

Telefon-
szám **2500**

Ifj. Weinberger Lajos Budapest, VI. Gyár-u. 24. Mozsár-u.
sarak. — Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgálók.

Héber Sándor

takaréktűzhely
gyáros

Budapest, VI.,

Váci-körút 39.

(Hajós-u. sarok).

KÉSZIT takaréktűzhelyeket és
ebben állandó nagy raktárt tart
a legjutányosabb árak mellett.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TELEFON-SZÁM: 26-80.

MOLNÁR LAJOS

takaréktűzhely készítő

Budapest, Miksa-utca 19. sz.

(Bercsényi-utca sarok)

Készít és raktáron tart különböző
kivitelű tűzhelyeket reggeli főzővel,
boefsteak és nyárssütővel egybeköve.
Mintarakt. a városliget i parcsarnokban

FELLNER LEO

műszaki papírgyára

BUDAPESTEN

V. ker., Váci-ut 4.

Mindenemű fénymásoló-, rajz-,
vázlat-, másolópapir- és vászon;
rajz- és írószerek, és választékban.
Fénymásolatok, autotípiák gyors
és pontos készítése. — Telefonszám:
28-48 Sürgőnyez. Positiv, Budapest.